

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทางธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินช่วยวิเคราะห์และตัดสินใจ ดังนั้น นักบัญชีจึงได้พยายามที่จะแสดงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ แต่เป็นการยากที่จะแสดงข้อมูลทั้งหมดและชัดเจน จำเป็นต้องมีมาตรฐานการบัญชีเป็นตัวกำหนดข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผย และการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจนั้น ๆ

ผู้ใช้งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อประเมินฐานะการเงินของธนาคารพาณิชย์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ผู้ใช้งบการเงินยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานอันมีลักษณะเฉพาะของธนาคารพาณิชย์ การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องมีรายละเอียดอย่างเพียงพอ เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งบการเงินในขอบเขตที่ฝ่ายบริหารจะสามารถเปิดเผยได้โดยสมเหตุสมผลเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป หลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษาของ สุรัชดา วรรณศรี (2544) พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อ การปรับโครงสร้างหนี้ทางด้านธนาคารพาณิชย์มากที่สุดคือมาตรการส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่จูงใจเพียงพอ โดยคิดเป็นร้อยละ 78.40 รองลงมาคือ สาขาไม่มีอำนาจอนุมัติการปรับโครงสร้างหนี้ ร้อยละ 61.20 ความล่าช้าของการปรับโครงสร้างหนี้เกิดจากการพิจารณาของสำนักงานใหญ่ร้อยละ 57.60 ธนาคารมีบุคลากรไม่เพียงพอร้อยละ 55.60 และนโยบายของสำนักงานใหญ่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การปรับโครงสร้างหนี้ไม่ชัดเจนร้อยละ 55.20 ส่วนวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ คือ ให้บันทึกส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการคำนวณราคาตามบัญชีใหม่ของลูกค้าหนึ่งครั้งตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่เกี่ยวกับยอดคงค้าง ณ วันสิ้นงวด และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

การเปิดเผยข้อมูล (สุชีรา วิเศษกุล : 2543) หมายถึง ขบวนการทั้งหมดในการรายงานข้อมูลทางการเงินเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้

การเปิดเผยข้อมูล (เมฆากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทเพชร : 2547) หมายถึง รูปแบบการจัดรายการ และข้อมูลในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน คำศัพท์ที่ใช้ การแยกประเภทรายการ เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่า รายการและเหตุการณ์ทางการเงิน และนโยบายการบัญชี

เกียรติศักดิ์ จิรเชียรนาถ ให้ความหมาย การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินว่า หมายถึงการ แสดงข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่นอย่างชัดเจน เพียงพอที่จะสนองตอบต่อความต้องการขั้น ต่ำสุดของผู้ใช้งบการเงิน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจ โดยใช้คำศัพท์ หมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือวิธีการเปิดเผยข้อมูลโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

จากความหมายข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน คือ กระบวนการเสนอรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณขั้นต่ำตามที่ มาตรฐานการบัญชีหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกำหนด โดยการแสดงรูปแบบ การจัด รายการ คำอธิบาย คำศัพท์ที่ใช้ เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณและรายละเอียดประกอบรายการ เพื่อให้ ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ และสามารถตีความหมายของงบการเงินได้ดี ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลทางบัญชี

วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลทางบัญชี (สุริรา วิเศษกุล : 2543) คือ เพื่อให้ผู้ใช้งบ การเงินได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหา ข้อมูลที่จะถือได้ว่าเป็น ข้อมูลที่มีคุณภาพ จะต้องมีส่วน 3 ประการคือ

1. ข้อมูลนั้นต้องมีความเพียงพอ (Adequates) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะต้อง เพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดการเข้าใจผิด
2. ข้อมูลนั้นต้องมีความเที่ยงธรรม (Fair) หมายถึง การจัดหาข้อมูลหรือการเปิดเผย ข้อมูลนั้นจะต้องทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้เงินเข้าใจสภาพของข้อมูลรายการและเหตุการณ์ทางการเงินที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการให้แสดง
3. ข้อมูลนั้นต้องมีความสมบูรณ์การเปิดเผยอย่างเพียงพอ (Full Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลทุกรายการที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่นำมาเปิดเผยนั้นจะต้อง ไม่มากหรือน้อยเกินไป เพราะถ้าเปิดเผยมากเกินไปจนอาจเกิดผลเสียได้เพราะทำให้เกิดความยุ่งยากในการตีความ

ลักษณะของข้อมูลที่ควรเปิดเผย

การรายงานข้อมูลทางการเงิน ควรจะเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิด (สุธีรา วิเศษกุล : 2543) โดยปกติข้อมูลที่ควรเปิดเผยนั้นควรมีลักษณะดังนี้

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี กิจการควรเปิดเผยให้ทราบถ้าในระหว่างงวดบัญชีมีเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

1.1 การใช้วิธีการบัญชีซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และผลจากการใช้วิธีการบัญชานั้นมีนัยสำคัญ เช่น การใช้วิธีการบัญชีตามเกณฑ์เงินสดซึ่งเป็นวิธีการบัญชีที่ไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปที่กำหนดให้ใช้เกณฑ์คงค้าง

1.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีจากงวดบัญชีก่อน เช่น การรับรู้รายได้ของกิจการก่อสร้าง ซึ่งงานส่วนใหญ่จะเป็นการก่อสร้างระยะยาว เดิมใช้วิธีรับรู้รายได้เมื่อทำงานเสร็จ และเห็นว่าการรับรู้รายได้ตามวิธีการดังกล่าวไม่เหมาะสมในการเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่าย จึงได้เปลี่ยนวิธีการรับรู้รายได้ตามอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ

1.3 เหตุการณ์ที่สำคัญหรือเหตุการณ์ผิดปกติ

1.4 การทำสัญญาหรือข้อตกลงพิเศษที่มีนัยสำคัญต่อกิจการ

1.5 การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมหรือวิธีการดำเนินงานที่สำคัญซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจ

1.6 การเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ หรือเหตุการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ในงบการเงิน ณ วันปิดบัญชีนั้นงบกำไรขาดทุนและงบดุล ได้แสดงผลการดำเนินงานประจำงวดตลอดจนฐานะการเงินของกิจการนั้น ซึ่งข้อมูลนั้นบางรายการได้มาจากการประมาณการ ดังนั้นเมื่อระยะเวลาผ่านไปการประมาณการนั้นอาจคลาดเคลื่อนหรือมีข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น จึงควรรายงานให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบเพื่อจะช่วยให้มีการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น

เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน มี 2 ประเภท คือ

2.1 เหตุการณ์ที่ให้หลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะการณ์ของรายการที่ปรากฏอยู่แล้ว ณ วันที่ในงบดุล เหตุการณ์ตามข้อนี้เป็นกรให้ข้อมูลเพิ่มเติมทำให้กิจการสามารถกำหนดจำนวนเงินสำหรับรายการที่มีภาวะการณ์เกิดขึ้นก่อนแล้ว ณ วันที่ในงบดุล เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้กิจการต้องปรับปรุงจำนวนที่รับรู้ไว้หรือต้องรับรู้รายการที่ไม่เคยรับรู้มาก่อนในงบการเงิน

2.2 เหตุการณ์ซึ่งแสดงถึงภาวะการณ์ที่มีผลต่อรายการที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ในงบดุล เหตุการณ์ตามข้อนี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ในงบดุล กิจการไม่ต้องปรับปรุงรายการในงบการเงินเนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับภาวะการณ์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว ณ วันที่ในงบดุลแต่

กิจการควรเปิดเผยเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบดุลที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงที่ผิดปกติซึ่งมีผลต่อรายการ ณ วันที่ในงบดุล เช่น เกิดไฟไหม้โรงงานของกิจการภายหลังวันที่ในงบดุล

3. เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า คือ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่อาจมีผลทำให้เกิดกำไรหรือขาดทุนแก่กิจการ ซึ่งผลสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นอยู่กับเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในอนาคตว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานะของลูกหนี้ การเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหายต่อทรัพย์สิน การค้าประกัน เป็นต้น ในการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า กิจการควรเปิดเผยเกี่ยวกับ ลักษณะของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ปัจจัยของความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจกระทบต่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และประมาณจำนวนผลกระทบทางการเงิน หรือระบุเหตุที่ทำให้ไม่สามารถประมาณจำนวนเงินได้

วิธีการเปิดเผยข้อมูล

วิธีการเปิดเผยข้อมูล (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทเพชร: 2547) มีหลายวิธี ซึ่งกิจการต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภท ลักษณะข้อมูลที่จะเปิดเผยและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการเปิดเผยข้อมูลอาจทำได้ดังนี้

1. รูปแบบและการจัดเรียงลำดับรายการในงบการเงิน

รายการที่มีลักษณะและหน้าที่ที่แตกต่างกันควรแยกแสดงในงบการเงินเพื่อให้งบการเงินแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน โดยถูกต้องตามที่ควร

2. รายละเอียดและศัพท์เฉพาะในงบการเงิน

รายละเอียดและศัพท์ที่ใช้ในงบการเงินมีความสำคัญเช่นเดียวกับรูปแบบในการนำเสนอ การให้รายละเอียดที่จำเป็นจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจในงบการเงินมากขึ้น กิจการจึงควรนำเสนอข้อมูลและให้คำอธิบายที่กระชับ ทั้งนี้ถ้างบการเงินมีรายละเอียดมากเกินไป จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินลดความสนใจลง แต่อย่างไรก็ตามถ้าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กิจการควรเปิดเผยข้อมูลนั้นอย่างละเอียด

3. การใช้ข้อความในวงเล็บ

โดยปกติแล้วข้อมูลที่สำคัญได้แสดงไว้แล้วในงบการเงินหากรายการที่แสดงในงบการเงินนั้นไม่สามารถให้รายละเอียดที่เพียงพอได้ กิจการอาจใช้คำอธิบาย หรือคำจำกัดความเพิ่มเติม โดยการเขียนข้อความเหล่านั้นไว้ในวงเล็บต่อท้ายรายการหรือหัวข้อนั้น ซึ่งข้อความในวงเล็บไม่ควรยาวเกินไปเพราะอาจจะทำให้ข้อความอื่นในงบการเงินเสียรูปแบบ

4. รายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ

ในบางกรณีกิจการทางการเงินอย่างย่อเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ กิจการจึงอาจนำเสนอรายละเอียดที่จำเป็น โดยจัดทำเป็นรายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจในข้อมูลที่นำเสนอมากยิ่งขึ้น

5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน

หมายเหตุประกอบงบการเงินประกอบด้วยคำอธิบาย และการวิเคราะห์ รายละเอียดของจำนวนเงินที่แสดงในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติม เช่น หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น จำนวนเงินที่ผูกพันไว้แล้วสำหรับรายจ่ายประเภททุนในอนาคต

หมายเหตุประกอบงบการเงินยังรวมถึงข้อมูลที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดหรือสนับสนุนให้เปิดเผย และการเปิดเผยข้อมูลอื่นที่จะทำให้งบการเงินแสดงโดยถูกต้องตามที่ควร กิจการต้องแสดงหมายเหตุประกอบงบการเงินอย่างเป็นระบบ โดยรายการแต่ละรายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสดต้องอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในหมายเหตุประกอบงบการเงินได้

ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลบางประเภทจำเป็นต้องแสดงรายละเอียดมากขึ้นเพื่อความใจอันดี หรือข้อมูลบางประเภทที่ไม่เป็นตัวเลขไม่อาจแสดงรายละเอียดในงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสดได้ เช่น นโยบายการบัญชี อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่ควรขัดแย้งหรือซ้ำกับข้อมูลในงบการเงิน

กิจการต้องแสดงข้อมูลต่อไปนี้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์ในการนำเสนองบการเงินและนโยบายการบัญชีที่เลือกใช้กับรายการและเหตุการณ์ทางการบัญชีที่สำคัญ
2. ข้อมูลตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด
3. ข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่แสดงอยู่ในงบการเงินแต่เป็นข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้งบการเงินแสดงโดยถูกต้องตามควร

6. รายงานประจำปี

กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในรายงานประจำปี (Annual Report) ซึ่งจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มและให้ข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ รายงานประจำปีเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลได้ทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ ทิศทางและนโยบายการดำเนินงานในอนาคตและยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างบริษัทกับผู้ถือหุ้น

ข้อมูลในรายงานประจำปีอาจประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณในรูปของตัวเลขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการดังนี้

1. ข้อมูลที่สำคัญโดยสรุปของกิจการ ได้แก่ ชื่อกิจการ ประเภทธุรกิจ สถานที่ตั้ง ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารและผู้บริหารของกิจการ เป็นต้น
2. รายงานของผู้บริหาร ได้แก่ สารจากประธานกรรมการ ซึ่งกล่าวถึงผลการดำเนินงานและพัฒนาการที่สำคัญในรอบปีที่ผ่านมาของกิจการ การวางแผนเกี่ยวกับการขยายงานของกิจการในอนาคต การประมาณผลตอบแทนจากรายจ่ายประเภททุนและการวิจัย รวมถึงทิศทางและแผนงานในอนาคตของกิจการโดยสรุป
3. การกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ ข้อมูลที่แสดงถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท รายงานจากคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ข้อมูลที่แสดงถึงภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการที่ทำในรอบปี เพื่อส่งเสริมให้บริษัทมีการกำกับดูแลและระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลและมีรายงานทางการเงินที่เชื่อถือได้
4. รายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งเป็นรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งแสดงความเห็นต่อการเงิน
5. งบการเงิน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงินในรอบบัญชีซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งได้จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป
6. บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร ได้แก่ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบและแนวโน้มของเศรษฐกิจ ภาพรวมของอุตสาหกรรม การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบบัญชีนั้น ๆ บทรายงานและวิเคราะห์ฐานะการเงินเพื่ออธิบายโครงสร้างทางการเงิน นโยบายด้านการเงิน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ
7. รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ นโยบายหรือกิจกรรมที่กิจการ ได้ดำเนินการ ซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การรักษาสภาพแวดล้อม การประหยัดพลังงาน และการสร้างความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

ความหมายของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย: 2545) หมายถึง การที่เจ้าหนี้ยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ซึ่งตามปกติจะไม่พิจารณายินยอมให้ การยินยอมนั้นอาจเกิดขึ้นจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ

หรือทางกฎหมาย การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาให้รวมถึงการที่เจ้าหนี้ยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ หรือการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (ธนาคารแห่งประเทศไทย: 2545) หมายถึง การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีส่วนสูญเสียเนื่องจาก

1. มีการลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้วให้ลูกหนี้ หรือ
2. มีผลขาดทุนจากการรับ โอนทรัพย์สินที่มีมูลค่ายุติธรรมต่ำกว่ายอดหนี้ที่ตัดจำหน่ายไปหรือ
3. มีการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ ซึ่งทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับต่ำกว่ามูลค่าหนี้ตามบัญชีของลูกหนี้รวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้ว หรือ
4. มีส่วนสูญเสียจากการคำนวณโดยใช้มูลค่ายุติธรรมของหนี้ หรือการใช้มูลค่ายุติธรรมตามหลักประกัน หรือมีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อื่นเนื่องมาจากเหตุผลอื่น เช่น การแปลงหนี้เป็นทุน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

การปรับโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินเป็นการดำเนินการแก้ไขหนี้ทั่วไปและหนี้ที่มีปัญหาเพื่อให้สถาบันการเงินมีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการต่อไปทั้งของลูกหนี้และสถาบันการเงิน โดยเฉพาะลูกหนี้ของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาการชำระหนี้เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ แต่ยังมีแนวโน้มที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ทั้งนี้สถาบันการเงินจะต้องระมัดระวังมิให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงการจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรอง หรือหลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์การระงับการรับรู้รายได้ ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้

องค์กรที่สนับสนุนและส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้

การปรับโครงสร้างหนี้เป็นมาตรการหนึ่งที่ทางการได้นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้เสีย โดยเปลี่ยนหนี้เสียให้กลับเป็นหนี้ที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัว การปรับปรุงโครงสร้างหนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ใช่เฉพาะทางด้านเจ้าหนี้และลูกหนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและหน่วยงานกลางต่าง ๆ ในภาคเอกชนจำเป็นต้องให้การสนับสนุนเพื่อให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จโดยเร็ว

คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ได้มติในการประชุมเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2541 ให้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ขึ้น 1 ชุด คณะกรรมการดังกล่าวได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ 1 ชุด และธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งต่อมาได้แปรสภาพเป็นสายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (สปน.) ดำเนินการในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการให้ทุกจังหวัดจัดตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัดด้วย ดังมีหน่วยงานและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1.1 ติดตามพัฒนาการของการปรับโครงสร้างหนี้
- 1.2 ทบทวนหรือกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- 1.3 เป็นตัวกลางผลักดันให้การเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดำเนินการต่อไปได้

2. คณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 2.1 ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- 2.2 ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อรับฟังปัญหาในการดำเนินงานและหาแนวทางแก้ไข
- 2.3 เสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

3. สายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 3.1 ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม เสนอแนะวางแผนทางเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- 3.2 เป็นตัวกลางเพื่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- 3.3 ส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้ประสบความสำเร็จ

4. คณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

4.1 รวบรวมประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัญหาหนี้เสียที่เกิดขึ้น ในจังหวัดและปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประจำจังหวัดโดยไม่จำกัดวงเงินที่ต้องพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้

4.2 เป็นองค์กรกลางที่ให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการประนอมหนี้ตามนโยบายรัฐบาล

4.3 พิจารณาคัดสินและปรับปรุงโครงสร้างหนี้และประนอมหนี้ โดยความเห็นชอบจากทั้งฝ่ายลูกหนี้และเจ้าหนี้หากลูกหนี้เจ้าหนี้ไม่เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการฯ ให้ถือว่า การประนอมหนี้โดยคณะกรรมการฯ สิ้นสุดลงให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ไปตกลงกันเอง

ขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

ขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้โดยตรง มีขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้ ดังนี้

1.1 การเตรียมตัวของลูกหนี้ ลูกหนี้สำรวจธุรกิจของตนเองในเบื้องต้นว่ามีศักยภาพที่จะทำธุรกิจต่อไป และมีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาหนี้ค้างอย่างไร ซึ่งอาจจะหาแนวทางการแก้ไขไว้หลายแนวทางเพื่อจะนำไปหารือกับเจ้าหนี้ต่อไป ทั้งนี้ ในการสำรวจตนเองควรพิจารณาถึงเอกสารหลักฐานที่จะนำไปชี้แจงให้เจ้าหนี้เข้าใจถึงสถานการณ์ของตนเอง

1.2 การหารือระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ที่เกิดขึ้น โดยสถาบันการเงินแต่ละแห่งได้กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ รวมทั้งแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่างๆ ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

1.3 การทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เมื่อเจรจาทกลงกันได้แล้ว ทั้งสองฝ่ายทำสัญญาร่วมกันเพื่อถือปฏิบัติและใช้เป็นหลักฐานในการรับสิทธิประโยชน์จากทางการ ยื่นเอกสารเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ เมื่อดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้แล้ว ให้ยื่นเอกสารหนังสือรับรองการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามของเจ้าหนี้ สำเนาหลักฐานการให้สินเชื่อ สัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หนังสือค้ำประกันกรณีผู้ค้ำประกันเป็นผู้โอน ต่อสำนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่

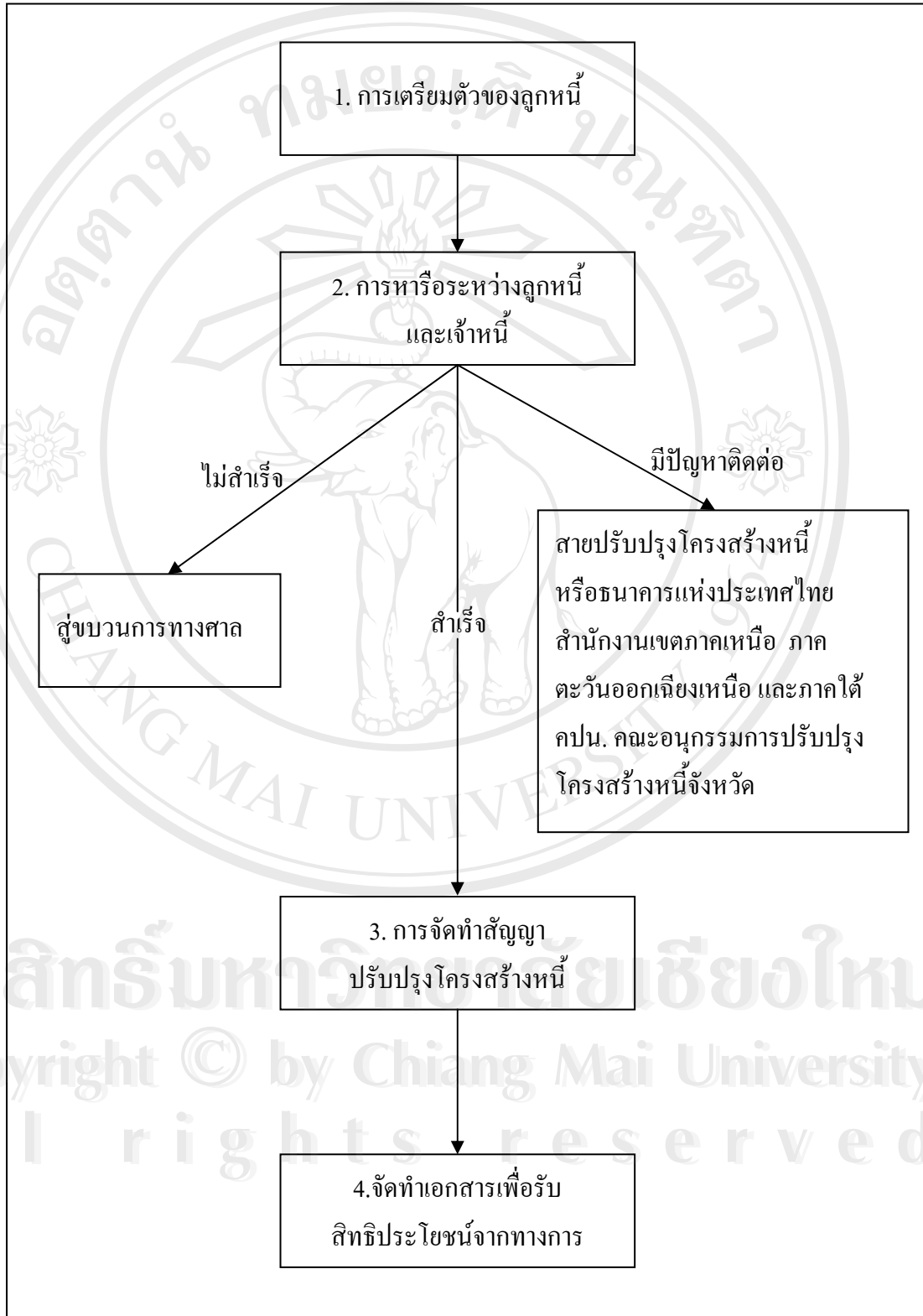
เพื่อขอยกเว้นหรือลด ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ค่าธรรมเนียมในการโอนและจดจำนองต่างๆ อาคารแสดมปี

2. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามแนวทางของคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ (คปน.)

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามแนวทางของคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้มีระยะเวลากำหนดไว้ชัดเจน ลูกหนี้มีวิธีการเตรียมตัวเช่นเดียวกับการปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้โดยตรง แต่ในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ ได้กำหนดกระบวนการและกรอบเวลาไว้อย่างชัดเจน ตาม สัญญาระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ สัญญาระหว่างเจ้าหนี้ และบันทึกข้อตกลงในการปรับโครงสร้างหนี้

การแสดงขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้ดังภาพที่ 1 นั้น ลูกหนี้จะต้องเตรียมตัวโดยสำรวจธุรกิจของตนเองว่ามี ศักยภาพที่จะทำธุรกิจต่อไป และมีแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้คงค้างอย่างไร ซึ่งอาจจะหาแนวทางการแก้ไขไว้หลายแนวทางเพื่อนำไปหารือกับเจ้าหนี้ ทั้งนี้ ควรจะพิจารณาถึงเอกสารหลักฐานที่จะนำไปชี้แจงให้เจ้าหนี้เข้าใจถึงสถานการณ์ของตนเอง แล้วจึงดำเนินการหารือระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้น โดยสถาบันการเงินแต่ละแห่งได้กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ รวมทั้งแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่างๆ ในการปรับโครงสร้างหนี้ ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ถ้ากระบวนการหารือระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ไม่สำเร็จคือไม่สามารถหาข้อตกลงกันได้ก็ต้องเป็นคดีความเข้าสู่กระบวนการทางศาล หรือมีปัญหาในระหว่างการเจรจาก็ติดต่อสายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ (คปน.) หรือ คณะอนุกรรมการปรับโครงสร้างหนี้จังหวัด แต่ถ้าในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้สำเร็จก็จัดทำสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ และจัดทำเอกสารเพื่อรับสิทธิประโยชน์จากทางราชการ เช่น สิทธิประโยชน์ด้านภาษี สิทธิประโยชน์ด้านค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทำนิติกรรม เป็นต้น

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้

วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาอาจทำได้หลายวิธี เจ้าหนี้และลูกหนี้อาจปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีร่วมกัน ซึ่งสามารถสรุปวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ดังต่อไปนี้

1. ขยายเวลาการชำระหนี้ เป็นการกำหนดเงื่อนไขในการชำระคืนใหม่โดยการขยายระยะเวลาชำระหนี้ออกไปให้เหมาะสมกับกระแสเงินสดสุทธิที่ลูกหนี้จะได้รับ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีนี้เมื่อคำนวณกระแสเงินสดรับเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้วสถาบันการเงินมีส่วนสูญเสียน้อยกว่าวิธีอื่น ทำให้ไม่ต้องตั้งสำรองตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ลดอัตราดอกเบี้ย เป็นการลดอัตราดอกเบี้ยลงจากอัตราสัญญาเงินให้กู้ยืมฉบับเดิม เช่น จาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดีบวกหนึ่ง (MLR+1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดีบวกสอง (MLR+2) และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าเงินเบิกเกินบัญชีชั้นดี (MOR) ลงมาเป็น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดี (MLR) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าเงินเบิกเกินบัญชีชั้นดี (MOR) และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้ารายย่อยทั่วไปชั้นดี (MRR) ของสถาบันการเงินของแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตามแม้ว่าเจ้าหนี้จะลดอัตราดอกเบี้ยลงแล้วก็ตาม ลูกหนี้บางรายมีกระแสเงินสดรับสุทธิจากธุรกิจไม่เพียงพอชำระหนี้ได้ ในแผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เจ้าหนี้ส่วนใหญ่จึงมักยินยอมให้ลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยเพียงบางส่วนในช่วงแรกของแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ สำหรับส่วนต่างของดอกเบี้ยที่ยังชำระไม่ได้ให้ตั้งพักไว้ และให้ไปชำระในช่วงท้ายของสัญญา

3. ให้ระยะเวลาปลอดหนี้ เป็นการให้ระยะเวลาในการปลอดเงินต้นหรือปลอดดอกเบี้ยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือปลอดทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

4. ลดเงินต้นและ/หรือดอกเบี้ย วิธีการปรับโครงสร้างหนี้วิธีนี้เจ้าหนี้สถาบันการเงินจะยกหนี้บางส่วนให้ลูกหนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นดอกเบี้ยค้างรับที่ยังไม่รับรู้เป็นรายได้ หรือดอกเบี้ยค้างรับเกินกว่า 3 เดือนขึ้นไป ทั้งนี้จะกำหนดเงื่อนไขกำกับไว้ในสัญญาว่าจะยกหนี้ให้เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาได้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งชำระหนี้ครบทั้งจำนวนแล้ว และมักจะระบุว่าจะยกหนี้ให้ในปีสุดท้ายของสัญญา

5. แปลงหนี้เป็นทุน ในการแปลงหนี้เป็นทุนมักจะแปลงในราคาที่ตราไว้ (Par Value) หรือราคาตามบัญชี นิยมใช้ในกรณีที่เจ้าหนี้เห็นว่ากิจการยังดำเนินกิจการต่อไปได้ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคตซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าในอนาคต

6. โอนสิทธิทรัพย์สินชำระหนี้ ในการโอนสิทธิทรัพย์สินจะมีการประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยวางไว้ เจ้าหนี้มักจะรับโอนสิทธิทรัพย์สินที่ราคาประมาณร้อยละ 70-80 ของราคา

ประเมิน ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการที่สินทรัพย์มีราคาต่ำลงหรือขายได้ต่ำกว่าราคาที่ประเมินไว้ ซึ่งวิธีการปรับโครงสร้างวิธีนี้ในสัญญาปรับโครงสร้างหนี้มักจะให้สิทธิลูกหนี้ในการซื้อสินทรัพย์คืนก่อนบุคคลอื่น (First Right of Refusal) โดยจะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับราคาที่จะซื้อคืนซึ่งได้บวกต้นทุนในการที่เจ้าหนี้ได้ถือครองสินทรัพย์นั้นไว้ด้วย ในบางสัญญาลูกหนี้จะได้รับข้อเสนอให้เข้าสินทรัพย์กลับ (Buy Back) เพื่อประกอบธุรกิจต่อไป

วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา กำหนดวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาสามารถจำแนกตามลักษณะได้ 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
2. การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด
3. การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

การบัญชีสำหรับลูกหนี้

1. การโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

1.1 ในกรณีที่ลูกหนี้โอนอสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่น หรือลูกหนี้บุคคลที่สามารถโอนให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมดเต็มจำนวน ลูกหนี้ต้องบันทึกบัญชีรายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ซึ่งกำไรดังกล่าววัดจากจำนวนของราคาตามบัญชีของหนี้ที่มีการชำระ (ราคาตามบัญชีของหนี้ต้องรวมถึงดอกเบี้ยค้างจ่าย ส่วนเกินหรือส่วนลดที่ยังตัดจำหน่ายไม่หมด ค่าใช้จ่ายทางการเงิน และค่าใช้จ่ายในการออกจำหน่ายตราสาร) ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่โอนให้แก่เจ้าหนี้

1.2 ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปให้กับเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างต้องบันทึกเป็นรายการกำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์ ซึ่งกิจการต้องถือเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดนั้น โดยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปต้องรวมถึงส่วนเกินหรือส่วนลดที่ยังตัดจำหน่ายไม่หมด ต้นทุนการได้มา ต้นทุนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อการลดมูลค่าและบัญชีปรับมูลค่าอื่น ๆ

2. การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

ในกรณีที่ลูกหนี้โอนส่วนได้เสียในส่วนของทุนของลูกหนี้ให้เจ้าหนี้เพื่อเป็นการชำระหนี้ทั้งหมด ลูกหนี้ต้องบันทึกส่วนได้เสียนั้นด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยผลต่างระหว่างมูลค่า

ยุติธรรมของส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ต่ำกว่าราคาตามบัญชีของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างให้บันทึกบัญชีรายการกำไรที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้

3. การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

3.1 ถ้าการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับเฉพาะการปรับเงื่อนไขการชำระหนี้โดยที่ลูกหนี้ไม่ได้มีการโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ต้องบันทึกผลกระทบจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคตนับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ อย่างไรก็ตามไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงราคาตามบัญชีของหนี้ ณ ขณะที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ เว้นแต่ กรณีที่ราคาตามบัญชีของหนี้จะสูงกว่าจำนวนเงินทั้งหมดที่จะมีการจ่ายชำระในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่

3.2 จำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่เป็นผลรวมของเงินทุกประเภทที่ลูกหนี้สัญญาว่าจะต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ในอนาคต เช่น เงินต้น ดอกเบี้ย และดอกเบี้ยค้างจ่ายที่ลูกหนี้ต้องจ่ายชำระตามเงื่อนไขใหม่ จำนวนเงินดังกล่าวต้องเป็นจำนวนที่ไม่มีมีการคิดลดใด ๆ ทั้งสิ้น

3.3 นับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ หากราคาตามบัญชีของหนี้ต่ำกว่าเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องบันทึกดอกเบี้ยจ่ายโดยใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (ซึ่งเป็นอัตราคงที่) คูณด้วยราคาตามบัญชีของหนี้ ณ วันเริ่มต้นของแต่ละงวด อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ใช้ในการคำนวณคือ อัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่มีค่าเท่ากับราคาตามบัญชีของหนี้ โดยจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตดังกล่าวต้องไม่รวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังซึ่งลูกหนี้อาจต้องจ่ายหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ในสัญญาเกิดขึ้น

3.4 ถ้าราคาตามบัญชีของหนี้สูงกว่ากระแสเงินสดทั้งหมดที่ต้องจ่ายชำระในอนาคตตามที่ระบุไว้ในเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องบันทึกการปรับราคาตามบัญชีของหนี้ลดลงให้เท่ากับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคต และต้องบันทึกส่วนของหนี้ที่ลดลงรับรู้เป็นรายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ นับตั้งแต่วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ ลูกหนี้ต้องนำจำนวนเงินที่จ่ายชำระทั้งหมดในแต่ละงวดไปบันทึกการปรับลดกับราคาตามบัญชีของหนี้ที่ค้างชำระโดยไม่ต้องบันทึกดอกเบี้ยจ่ายสำหรับการเป็นหนี้ในช่วงเวลาของการปรับโครงสร้างหนี้จนถึงวันครบกำหนดของหนี้

3.5 ลูกหนี้ต้องไม่รับรู้รายการกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้หากลูกหนี้ไม่สามารถกำหนดจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามที่ระบุไว้ในเงื่อนไขใหม่ได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะเมื่อมีความเป็นไปได้ที่จำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระในอนาคตจะสูงกว่าราคาตามบัญชีของหนี้

นั้น ลูกหนี้อาจไม่สามารถกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในอนาคตได้อย่างแน่นอนหากสัญญาระบุว่าจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายสามารถผันแปรไปตามเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า เช่น ลูกหนี้อาจต้องจ่ายหนี้เพิ่มขึ้นจากจำนวนที่กำหนดไว้หากฐานะการเงินของลูกหนี้ดีขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้ในสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด

3.6 ในการคำนวณกำไรที่ลูกหนี้จะรับรู้ตามข้อ 3.4 ลูกหนี้ต้องพิจารณาถึงจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ในสัญญาได้เกิดขึ้น ลูกหนี้ต้องสมมุติว่าจำนวนหนี้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนตามที่ระบุไว้ ดังนั้น ในการคำนวณจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ต้องรวมจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าเท่าที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องบันทึกรายการกำไร โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงระดับความน่าจะเป็นที่จำนวนหนี้เหล่านั้นจะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้รับรู้รายการกำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ โดยที่กำไรนั้นอาจถูกหักล้างด้วยจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า เช่น เงื่อนไขตามสัญญาใหม่ระบุว่าลูกหนี้ต้องจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาเดิมเมื่อเจ้าหนี้ทวงถาม เงื่อนไขดังกล่าวทำให้จำนวนงวดที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้เปลี่ยนแปลงได้ ในกรณีนี้ลูกหนี้ต้องรวมเงินทุกงวดที่ชำระตามจำนวนงวดที่อาจเกิดขึ้นตามสัญญาไว้ในจำนวนเงินที่ต้องชำระในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ก่อนที่จะนำไปเปรียบเทียบกับราคาตามบัญชีของหนี้เพื่อคำนวณกำไร

4. การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ลูกหนี้อาจชำระหนี้บางส่วนด้วยการโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ (หรือโอนทั้งสองอย่าง) ให้แก่เจ้าหนี้และมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ ลูกหนี้ควรบันทึกการปรับโครงสร้างหนี้ดังกล่าวโดยต้องปฏิบัติดังนี้

4.1 ลูกหนี้ต้องวัดมูลค่าของสินทรัพย์ หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่โอนให้ด้วยมูลค่ายุติธรรมตามที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด และการโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด

4.2 ลูกหนี้ต้องลดราคาตามบัญชีของหนี้เท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่โอนไป

4.3 ลูกหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไปให้แก่เจ้าหนี้เป็นรายการกำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์

4.4 หนี้ส่วนที่เหลือต้องปฏิบัติตามวิธีที่กำหนดไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

ถ้าการปรับโครงสร้างหนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ แต่การปรับโครงสร้างหนี้เป็นการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้บางส่วนให้แก่เจ้าหนี้ และหนี้ส่วนที่เหลือจะแบ่งจ่ายแบบเป็นงวด ลูกหนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

5. ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

5.1 ถ้าลักษณะเนื้อหาของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการที่เจ้าหนี้เข้าทำการยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ หรือเป็นการที่ลูกหนี้โอนสินทรัพย์อื่นให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ต้องบันทึกการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด การโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด และการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

5.2 ลูกหนี้ต้องนำกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ไปคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ นั้น หากยอดรวมของกำไรดังกล่าวมีนัยสำคัญ ลูกหนี้ต้องถือว่ารายการนั้นเป็นรายการพิเศษและต้องแสดงสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องในงบกำไรขาดทุน ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีเรื่องกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี

5.3 หากสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาได้ระบุไว้ว่าลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าหากเงื่อนไขบางประการที่ระบุไว้ได้เกิดขึ้น ลูกหนี้ต้องรับรู้จำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นนั้น เป็นดอกเบี้ยจ่ายพร้อมบันทึกหนี้สินในงวดที่เข้าเงื่อนไขทุกข้อ คือ มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าหนี้สินได้เกิดขึ้นแล้ว และมูลค่าของหนี้สินสามารถประเมินได้อย่างสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตาม หากลูกหนี้ได้นำจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นไปรวมกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ เพื่อคำนวณกำไร ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ตามข้อ 3.3 ลูกหนี้ไม่ต้องบันทึกจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นที่เข้าเงื่อนไขเป็นหนี้สินแต่ต้องนำจำนวนหนี้สินไปลดราคาตามบัญชีของหนี้ ณ วันที่เข้าเงื่อนไขครบถ้วน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนหนี้ที่อาจเกิดขึ้นทั้งสิ้นที่รวมอยู่ในราคาตามบัญชีของหนี้ ณ วันนั้น

5.4 หากเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยที่ลูกหนี้ต้องจ่ายเป็นแบบลอยตัว ลูกหนี้ต้องประมาณจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่โดยใช้อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ หากต่อมามีอัตราดอกเบี้ยมีการเปลี่ยนแปลง ลูกหนี้ต้องถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี โดยลูกหนี้ไม่ต้องบันทึกกำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเนื่องจากกำไรนั้นมีโอกาสถูกหักล้างได้ในอนาคต ดังนั้นลูกหนี้ต้องไม่บันทึกเปลี่ยนแปลงราคาตามบัญชีของหนี้ ณ วันที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป

แต่ต้องนำจำนวนเงินต้นที่มีการจ่ายชำระในแต่ละงวดไปลดราคาตามบัญชีของหนี้ ลูกหนี้จะบันทึกกำไรได้ก็ต่อเมื่อแน่ใจว่ากำไรที่บันทึกนั้นจะไม่ถูกหักล้างในอนาคต

5.5 ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ลูกหนี้ต้องนำค่าธรรมเนียมตามกฎหมายและค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่เกิดจากการโอนส่วนได้เสียของเจ้าของให้แก่เจ้าหนี้ไปหักจากส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ เพื่อทำการคำนวณจำนวนที่ต้องบันทึกตามวิธีการโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อชำระหนี้ทั้งหมด และการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ ส่วนค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการโอนส่วนได้เสียดังกล่าว ให้นำไปหักจากกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้หรือบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับงวดบัญชีนั้นในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ได้รับรู้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้

การบัญชีสำหรับเจ้าหนี้

1. การรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด

1.1 ในการปรับโครงสร้างหนี้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดจากลูกหนี้โดยการรับโอน อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่นหรือลูกหนี้บุคคลที่สาม หรือรับโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของของลูกหนี้ หรือได้รับทั้งสองประเภท เจ้าหนี้ต้องบันทึกบัญชีสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียที่ได้รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ ขณะที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ แต่ถ้าหากลูกหนี้โอนสินทรัพย์เพื่อเป็นการชำระหนี้ทั้งหมดและเจ้าหนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำสินทรัพย์ดังกล่าวออกขาย ให้บันทึกสินทรัพย์เหล่านั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย ทั้งนี้เจ้าหนี้ไม่สามารถบันทึกสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมาด้วยจำนวนเงินที่สูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้บวกดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่ยังไม่ได้บันทึกบัญชี

1.2 เจ้าหนี้ต้องบันทึกผลต่างระหว่างเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับโอนมา (หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย) ในส่วนที่เหลือจากการหักกลบค่าเพื่อหนี้สูญหรือบัญชีปรับมูลค่าอื่นเป็นรายการขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวดบัญชีนั้น

2. การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

2.1 กรณีที่การปรับโครงสร้างหนี้ นั้น เกี่ยวข้องเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้เพียงอย่างเดียว และไม่เกี่ยวข้องกับการได้รับสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของทุนของลูกหนี้ ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ควรบันทึกจำนวนของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่าจำนวนที่คาดว่าจะได้รับคืนเป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในรอบบัญชีนั้น

2.2 เจ้าหนี้จะต้องวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง โดยอาจใช้มูลค่าใดมูลค่าหนึ่งดังต่อไปนี้

1. มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากลูกหนี้คิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ที่จะต้องจ่ายเพื่อการถือครองลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ตลอดอายุของสัญญา หรือในกรณีที่ต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่ ให้เจ้าหนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดตามเงื่อนไขใหม่เป็นอัตราคิดลด เพื่อมิให้เป็นภาระลดจำนวนผลขาดทุนบางส่วนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในงวดปัจจุบัน และทดแทนด้วยจำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับที่ต่ำลงในงวดอนาคต

2. มูลค่ายุติธรรมของหนี้ คือ มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากลูกหนี้ในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่มีลักษณะและความเสี่ยงใกล้เคียงกัน หรือราคาตลาดของหนี้ในกรณีที่ตลาดซื้อขายคล่องรองรับการซื้อขายหนี้ นั้น กิจการอาจพิจารณาจากจำนวนเงินที่กิจการได้รับการขายหนี้

3. มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากลูกหนี้ คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่เจ้าหนี้คิดกับลูกหนี้ในการให้สินเชื่อครั้งแรก

4. มูลค่ายุติธรรมของหลักประกันหากการชำระหนี้ของหนี้ที่ปรับโครงสร้างขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญ และหากลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับหลักประกันเพื่อการชำระหนี้

หากมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้มีจำนวนต่ำกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้ เจ้าหนี้ต้องรับรู้ผลต่างเป็นขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้หลังจากกลับรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ ในขณะที่เดียวกันเจ้าหนี้ต้องบันทึกค่าเผื่อการปรับมูลค่าเพื่อทำให้เงินลงทุนในลูกหนี้เท่ากับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ นั้น ในเวลาต่อมาเจ้าหนี้ต้องปรับปรุงค่าเผื่อการปรับมูลค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้เปลี่ยนแปลงไป และต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่

2.3 ในกรณีที่เจ้าหนี้ใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนคิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินที่เจ้าหนี้ต้องจ่ายเพื่อการถือครองลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้าง อัตราคิดลดที่ใช้ควรเป็นต้นทุนของเงินทุนของกิจการ ในกรณีที่เจ้าหนี้สามารถระดมแหล่งเงินทุนเฉพาะเจาะจงที่นำมาใช้ลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างได้โดยมีหลักฐานที่พิสูจน์ได้ชัดเจน เจ้าหนี้อาจใช้อัตราต้นทุนของแหล่งเงินทุนที่เฉพาะเจาะจงนั้นได้ เช่น ในกรณีเจ้าหนี้เป็นสถาบันการเงินซึ่งมีสัดส่วนของเงินฝากและเงินกู้ยืมสูงกว่าเงินให้กู้ยืม อาจใช้ต้นทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ของเงินฝากและเงินกู้ยืมได้ โดยต้นทุนดังกล่าวต้องรวมต้นทุนทางตรงต่าง ๆ ด้วย เช่น ค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้กับกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

2.4 องค์ประกอบของอัตราต้นทุนทางการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย : 2546) ของเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินซึ่งมีการปรับโครงสร้างหนี้ให้ลูกหนี้ กำหนดให้ในกรณีที่เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงิน สามารถระบุแหล่งเงินทุนที่จะนำมาใช้ลงทุนในลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ได้โดยมีหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ถึงแหล่งเงินทุนที่เฉพาะเจาะจงนั้น เช่น สถาบันการเงินสถาบันการเงินที่มีสัดส่วนของเงินรับฝากและเงินกู้ยืมสูงกว่าเงินให้กู้ยืมเจ้าหนี้สถาบันการเงินอาจใช้อัตราต้นทุนทางการเงินตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของแหล่งเงินทุนที่เฉพาะเจาะจง สำหรับการกู้ยืมเงินนั้น ทั้งนี้อัตราต้นทุนทางการเงินดังกล่าวอย่างน้อยควรประกอบด้วย

1. อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่งเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินต้องจ่ายให้แก่เงินรับฝากและเงินกู้ยืม
2. อัตราเงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิที่มีลักษณะเป็นหนี้สินทางการเงิน (ถ้ามี) เช่น หุ้นบุริมสิทธิชนิดบังคับไถ่ถอน
3. เงินสมทบที่ต้องจ่ายให้กับกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
4. ค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นในแต่ละงวดที่เกิดขึ้นจากเงินรับฝากและเงินกู้ยืม เช่น ค่าธรรมเนียมในการประกันความเสี่ยงของอัตราดอกเบี้ย

2.5 กระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตที่ใช้ในการคำนวณต้องเป็นประมาณการที่ดีที่สุดเจ้าหนี้สามารถประมาณ ได้ภายใต้ข้อสมมุติและการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล กระแสเงินสดที่ประมาณขึ้นต้องมีหลักฐานสนับสนุน โดยเจ้าหนี้ต้องนำหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาถึงกระแสเงินสดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งรวมถึงประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะทำให้กระแสเงินสดรับที่ประมาณไว้ลดลง ในกรณีที่เจ้าหนี้ไม่สามารถประมาณจำนวนหรือจังหวะเวลาการรับหรือจ่ายกระแสเงินสดที่แน่นอนได้ เพียงแต่สามารถประมาณช่วงของจำนวนกระแสเงินสดและจังหวะเวลาที่คาดว่าจะเกิดกระแสเงินสด เจ้าหนี้ควรประมาณการที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้กระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

2.6 กิจการอาจวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ด้วยมูลค่ายุติธรรมของหลักประกันหากการชำระหนี้ของหนี้ที่ปรับโครงสร้างขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญ อนึ่ง จะถือว่าหนี้ที่ปรับโครงสร้างเป็นหนี้ที่ขึ้นอยู่กับหลักประกันเป็นสำคัญก็ต่อเมื่อคาดว่าจะกระแสเงินสดที่นำมาชำระหนี้ได้มาจากการใช้หรือขายหลักประกัน

3. การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาในหลายลักษณะ

ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเจ้าหนี้อาจรับชำระหนี้บางส่วนด้วยการรับโอนสินทรัพย์หรือรับโอนส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ (หรือได้รับทั้งสองอย่าง) และมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือ ในกรณีนี้เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 เจ้าหนี้ต้องบันทึกสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ได้รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรม

3.2 สำหรับหนี้ส่วนที่เหลือเจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามวิธีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

3.3 ถ้าการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับเฉพาะการที่เจ้าหนี้ได้รับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของ แต่เงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือจะไม่มีเปลี่ยนแปลงเจ้าหนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามวิธีนี้

4. การวัดมูลค่าหนี้ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้

4.1 ถ้าเกิดสถานการณ์ต่อไปนี้หลังจากที่ได้มีการปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้ต้องบันทึกปรับปรุงบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่า โดยที่ราคาตามบัญชีของลูกหนี้ภายหลังการปรับปรุงต้องไม่สูงกว่าเงินลงทุนในลูกหนี้

4.1.1 มีการเปลี่ยนแปลงอันเป็นสาระสำคัญในมูลค่าของหนี้ที่ปรับโครงสร้าง เช่น จำนวนและกำหนดเวลาของกระแสเงินสดของหนี้ที่ประมาณไว้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

4.1.2 จำนวนของกระแสเงินสดที่ได้รับจริงแตกต่างไปจากกระแสเงินสดที่ประมาณไว้อย่างมีนัยสำคัญ

4.1.3 มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยที่ใช้คิดลดเปลี่ยนแปลงจนมีผลทำให้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับรับคืนในขณะนั้นแตกต่างจากราคาตามบัญชีอย่างมีสาระสำคัญ

4.1.4 ในกรณีที่เจ้าหนี้วัดมูลค่าหนี้โดยใช้มูลค่ายุติธรรมของหนี้ หรือมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันหากมูลค่ายุติธรรมของหนี้หรือของสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีสาระสำคัญ

4.2 ถ้าเจ้าหนี้ใช้วิธีคิดลดในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกหนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าปัจจุบันของหนี้ที่ปรับโครงสร้างเนื่องจากเวลาที่ผ่านไป เจ้าหนี้ควรปรับปรุงบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่า โดยบันทึกเป็นดอกเบี้ยรับหรือลดบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ หากมูลค่าปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงเนื่องจากจำนวนหรือระยะเวลาของกระแส

เงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปเจ้าหนี้ควรปรับปรุงบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่า โดยบันทึกเพิ่มหรือลดบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

5. ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

5.1 หากโดยเนื้อหาของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาเป็นการยึดทรัพย์หรือกลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ไม่ว่าเจ้าหนี้ได้รับสินทรัพย์ของลูกหนี้แทนการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามวิธีการรับโอนสินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของเพื่อรับชำระหนี้ทั้งหมด

5.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายหรือค่าใช้จ่ายทางตรงอื่นที่เจ้าหนี้ต้องจ่ายไปในการปรับโครงสร้างหนี้ต้องบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

5.3 เจ้าหนี้ควรใช้วิธีการเดียวกันในการวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนสำหรับกลุ่มของลูกหนี้ประเภทเดียวกัน

การคำนวณส่วนสูญเสียจากการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน กำหนดให้ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณส่วนสูญเสียจากการปรับโครงสร้างหนี้โดยถือปฏิบัติดังนี้

1. ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาโดยยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์บันทึกส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการคำนวณราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้คงค้าง ตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา โดยอาจใช้มูลค่าใดมูลค่าหนึ่งดังต่อไปนี้

1.1 มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตตามเงื่อนไขใหม่ในการชำระหนี้ที่เป็นผลมาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยใช้อัตราคิดลดที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

1.2 มูลค่ายุติธรรมของหนี้

1.3 มูลค่ายุติธรรมของหลักประกัน หากการชำระหนี้ที่ปรับโครงสร้างขึ้นอยู่กับการหลักประกันเป็นสำคัญ

เมื่อราคาตามบัญชีใหม่ที่คำนวณได้ตามมูลค่าข้างต้นต่ำกว่าราคาตามบัญชีเดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกในบัญชีของลูกหนี้คงค้าง ธนาคารพาณิชย์จะต้องบันทึกส่วนสูญเสียทั้งหมดในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวดนั้น ในการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับส่วนสูญเสียที่

เกิดขึ้นให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สิ้นทรัพย์ไม่มีราคา หรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

2. กรณีธนาคารพาณิชย์รับชำระหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ ตราสารทางการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน ให้ธนาคารพาณิชย์ตัดจำหน่ายยอดลูกหนี้ให้หมดไป และบันทึกบัญชีสินทรัพย์ที่รับโอนมาด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขาย ส่วนสูญเสียนที่เกิดขึ้นให้บันทึกในงบกำไรขาดทุนทันทีที่มีการรับโอน โดยให้พิจารณาถึงค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ตั้งไว้แต่เดิมด้วย ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถบันทึกสินทรัพย์ที่รับโอนมาด้วยจำนวนที่สูงกว่าราคาตามบัญชีของลูกหนี้รวมดอกเบี้ยค้างรับที่ธนาคารพาณิชย์มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย

ในกรณีที่รับชำระหนี้บางส่วนโดยการรับโอนสินทรัพย์ ตราสารทางการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน ให้ปฏิบัติตามข้อ 2 ก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามข้อ 1 สำหรับหนี้ส่วนที่เหลือ

3. เมื่อได้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ให้ธนาคารจัดชั้น และกั้นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้รายนั้น ๆ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สิ้นทรัพย์ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

4. ในระหว่างการติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวด การชำระเงินแล้วแต่ระยะเวลาใดจะยาวนานกว่า ให้ธนาคารรับรู้รายได้ดอกเบี้ยรับตามเกณฑ์เงินสด

5. ธนาคารจะต้องประเมินคุณภาพหนี้ของลูกหนี้อย่างน้อยปีละครั้ง หลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากธนาคารพบว่า จำนวนหรือวันถึงกำหนดของกระแสเงินสดรับ รวมทั้งอัตราดอกเบี้ย หรือมูลค่ายุติธรรมของหนี้ หรือมูลค่ายุติธรรมของหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีสาระสำคัญจากที่บันทึกไว้เดิม ให้ธนาคารประเมินราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1. การปรับปรุงราคาตามบัญชีใหม่ของลูกหนี้ให้ธนาคารปรับปรุงกับบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยที่การปรับปรุงต้องไม่ทำให้ราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้เดิมหรือเงินลงทุนในลูกหนี้ (จำนวนที่ธนาคารต้องจ่ายเพื่อให้ได้ลูกหนี้มาครอง กรณีที่การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ลูกหนี้ที่ซื้อมา) เพิ่มสูงขึ้น

6. ลูกหนี้ประเภทอุปโภคที่มีปัญหาที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เช่น ลูกหนี้บัตรเครดิต ลูกหนี้เช่าซื้อ เป็นต้น ธนาคารอาจประเมินส่วนสูญเสียนเป็นกลุ่มรวมกันโดยใช้วิธีสถิติหรืออาจปฏิบัติตามวิธีที่กล่าวในข้อ 1. ก็ได้

การกันสำรองส่วนสูญเสียที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์ กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์กันสำรองในอัตราร้อยละ 100 สำหรับ ส่วนสูญเสียที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้ธนาคารพาณิชย์ตัดส่วนสูญเสียออกจากบัญชี หรือกันเงินสำรองดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ยินยอมลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือรับชำระหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ トラสารทางการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน ให้ธนาคารพาณิชย์ตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้และบันทึกส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้น พร้อมโอนกลับรายการเงินสำรองส่วนเกินที่กันไว้เฉพาะสำหรับลูกหนี้รายนั้นทั้งจำนวน

2. ในกรณีที่ธนาคารยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้โดยไม่มีการลดเงินต้นหรือดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งมีผลทำให้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้คำนวณตามวิธีที่กำหนดไว้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดต่ำกว่าราคาตามบัญชี เดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกในบัญชีของลูกหนี้ก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์บันทึกเงินสำรองสำหรับส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นดังกล่าวทั้งจำนวน ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์สามารถโอนกลับรายการบันทึกเงินสำรองส่วนสูญเสียที่กันไว้เดิมก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้รายนั้นได้เฉพาะจำนวนที่กันไว้แล้วแต่สูงกว่าจำนวนที่ต้องกัน และหากเงินสำรองที่กันไว้แล้วต่ำกว่าจำนวนสูญเสียที่ต้องกันให้บันทึกกันเงินสำรองเพิ่มขึ้นให้ครบจำนวนส่วนสูญเสีย

3. ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ยินยอมลดต้นเงิน หรือดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือรับชำระหนี้บางส่วนโดยการรับโอนสินทรัพย์ トラสารทางการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน และผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือให้แก่ลูกหนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามข้อ 1. สำหรับกรณีลดต้นเงินหรือดอกเบี้ย หรือการรับชำระบางส่วน และปฏิบัติตามข้อ 2 ในส่วนการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้

การจัดชั้นลูกหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ลูกหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เสร็จแล้ว ธนาคารพาณิชย์จะต้องจัดชั้นลูกหนี้รายดังกล่าวตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1. ในระหว่างติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ซึ่งลูกหนี้ต้องชำระเงินตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวดการชำระเงิน แล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่า ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการดังนี้

1.1 ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นเป็นสงสัยจะสูญ หรือ สงสัย ให้จัดชั้นเป็นต่ำกว่ามาตรฐาน

1.2 ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นเป็นต่ำกว่ามาตรฐานหรือกล่าวถึงเป็นพิเศษให้คงจัดชั้นเช่นเดิม

1.3 เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้โดยชำระเงินตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวดการชำระเงิน แล้วให้ถือเป็นลูกหนี้ชั้นปกติ

ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ตามสถานะการจัดชั้นหลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากเงินสำรองตามนี้มีจำนวนสูงกว่าเงินสำรองสำหรับส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามข้อ 1 และ 3 ข้างต้น

2. สำหรับลูกหนี้ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ให้ธนาคารพาณิชย์จัดชั้นลูกหนี้ดังกล่าวเป็นชั้นปกติได้ทันที โดยไม่ต้องรอติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

2.1 ลูกหนี้สามารถชำระดอกเบี้ยได้ไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาด (Market Interest Rate) โดยไม่มีช่วงปลอดการชำระดอกเบี้ย แต่อาจมีช่วงปลอดชำระเงินต้นได้

2.2 ลูกหนี้มีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของยอดหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ซึ่งได้มีการตัดออกจากบัญชีแล้ว หรือได้มีการกันสำรองในอัตราดังกล่าวครบถ้วนแล้วโดยหนี้ส่วนที่เหลือได้มีการวิเคราะห์ฐานะและกิจกรรมของลูกหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสด อย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผล และมีหลักฐานประกอบจนเชื่อได้แน่นอนว่าลูกหนี้จะปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ได้

2.3 ลูกหนี้ในลักษณะมีเจ้าหนี้หลายรายซึ่งบรรดาเจ้าหนี้ได้ตกลงกันปรับปรุงโครงสร้างหนี้ร่วมกันได้และสามารถแสดงหลักฐานการวิเคราะห์ฐานะและกิจกรรมของลูกหนี้

ตลอดจนกระแสเงินสด อย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผล และมีหลักฐานประกอบจนเชื่อได้แน่นอนว่าลูกหนี้จะปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ได้

2.4 กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้มีการฟ้องร้องลูกหนี้ และต่อมาได้มีการตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลได้มีคำพิพากษาตามยอมแล้ว และกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้ฟ้องร้องลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบตามคำขอประนีประนอมหนี้หรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

2.5 กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้ทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้จัดชั้นลูกหนี้ดังกล่าวเป็นชั้นปกติได้ทันทีโดยไม่ต้องรอดิตตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

การเปิดเผยข้อมูลการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาของธนาคารพาณิชย์ สามารถจำแนกการเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้ดังนี้

1. เปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี
2. เปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย
3. เปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา กำหนดให้กิจการแสดงหรือเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในงบดุล หรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังนี้ โดยกิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ในดวงงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ดังนี้

1. การเปิดเผยข้อมูลด้านลูกหนี้ มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้ลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ ดังต่อไปนี้

- 1.1 สำหรับการปรับโครงสร้างหนี้แต่ละรายการ รายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่สำคัญหรือลักษณะสำคัญของข้อตกลง
- 1.2 กำไรรวมของการปรับโครงสร้างหนี้และภาษีที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 จำนวนต่อหุ้นของกำไรรวมจากการปรับโครงสร้างหนี้สุทธิจากภาษีที่เกี่ยวข้อง

1.4 จำนวนรวมของกำไรหรือขาดทุนสุทธิของการโอนสินทรัพย์ที่ได้มีการรับรู้
ในระหว่างงวด

1.5 ลูกหนี้ควรเปิดเผยในงบการเงินของงวดหลังจากที่มีการปรับโครงสร้างหนี้
ถึงจำนวนการชำระหนี้ที่อาจเกิดขึ้นซึ่งรวมอยู่ในมูลค่าตามบัญชีของเจ้าหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง
หนี้รวมทั้งจำนวนหนี้ที่อาจต้องชำระเนื่องจากหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง และสถานการณ์ที่ทำให้
หนี้เหล่านั้นต้องมีการชำระ หรือได้รับการยกเว้น ไม่ต้องชำระ

2. การเปิดเผยข้อมูลด้านเจ้าหนี้ มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เจ้าหนี้ที่ทำการปรับ
โครงสร้างหนี้กับลูกหนี้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ ดังต่อไปนี้

2.1 อัตราคิดลดที่ใช้ (ถ้ามี) ในการคำนวณจำนวน ที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกหนี้

2.2 จำนวนรายของลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างและยอดรวมของเงินลงทุนใน
ลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างเปรียบเทียบกับจำนวนรายของลูกหนี้ทั้งหมดและยอดรวมของเงินลงทุน
ในลูกหนี้ทั้งหมดก่อนปรับโครงสร้าง

2.3 จำนวนรายของลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างและยอดรวมของเงินลงทุนใน
ลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างก่อนการปรับโครงสร้างหนี้แต่ละประเภท

2.4 ประเภทสำคัญๆ ของสินทรัพย์ และมูลค่ายุติธรรมในกรณีที่เจ้าหนี้ได้รับ
สินทรัพย์หรือส่วนได้เสียในส่วนของทุนของลูกหนี้เพื่อเป็นการรับชำระหนี้เต็มจำนวน

2.5 สำหรับลูกหนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่ยังคงเหลืออยู่เจ้าหนี้ควรเปิดเผย
จำนวนรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ที่ยังคงเหลืออยู่นั้นก่อนและหลังการปรับโครงสร้าง และ
ช่วงเวลาหรืออายุเฉลี่ยของลูกหนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข

2.6 จำนวนรวมของเงินลงทุนในลูกหนี้ทั้งหมด ณ วันที่ในงบดุล และกำไรหรือ
ขาดทุนทั้งหมดที่เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้ระหว่างงวด

2.7 จำนวนเงินของข้อผูกพันต่างๆ (ถ้ามี) ในการที่จะใช้เงินทุนเพิ่มเติมแก่ลูกหนี้
ที่มีการปรับโครงสร้างหนี้

2.8 สำหรับลูกหนี้ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขจากการปรับโครงสร้างหนี้
เจ้าหนี้ควรเปิดเผยรายได้ดอกเบี้ยจากลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างที่รวมอยู่ในงบกำไรขาดทุนในงวด
บัญชีนั้นหากลูกหนี้เหล่านั้นยังคงเป็นปัจจุบันและคงอยู่ตลอดงวดบัญชี

2.9 ในการวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกหนี้ ถ้าเจ้าหนี้ใช้อัตราต้นทุนของ
เงินทุนเพื่อคิดลดกระแสเงินสดที่คาดการณ์ไว้ เจ้าหนี้ควรเปิดเผย เหตุผลของการใช้อัตราต้นทุน
ของเงินทุน และองค์ประกอบของต้นทุนของเงินทุนและช่วงของอัตราต้นทุนดังกล่าว

การเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์อยู่ในความควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงต้องจัดทำงบการเงินและเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งตามประกาศธนาคารประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง แบบงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์แสดงหรือเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นในงบดุลหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ได้กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ดังนี้

1. ให้เปิดเผยรายละเอียดการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด
2. เปิดเผยจำนวนค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งหมายถึงจำนวนเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของหนี้ ซึ่งคำนวณจากมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาด

การเปิดเผยข้อมูลจำนวนค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้ จะแยกแสดงรายการ ค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้ เป็นหนึ่งรายการเป็นยอดหักเงินให้สินเชื่อในงบดุล นอกจากนี้ยังมีการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยแสดงการเปลี่ยนแปลงในบัญชีค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้ในระหว่างงวดบัญชี

การเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในฐานะที่ธนาคารพาณิชย์เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีการระดมทุนจากนักลงทุนผู้สนใจ ธนาคารพาณิชย์จึงต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ กจ.40/2540 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 กำหนดให้จัดทำและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ในกรณีที่ไม่มีมาตรฐานการบัญชีไทยครอบคลุมถึงให้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีของ International Accounting Standards Committee หรือ American Institution of Certified Public Accountants หรือ Financial Accounting Standards Board ตามลำดับ และต้องจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามแบบที่ประกาศกำหนด (แบบ 56-1) โดยแบบ 56-1

กรณีสถาบันการเงิน สำหรับปีบัญชี 2546 กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้ดังนี้

1. นโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการเกี่ยวกับลูกหนี้จะดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้หรือลูกหนี้ที่ทำการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว ซึ่งมีลักษณะการกำหนดนโยบายปรับโครงสร้างหนี้ดังนี้

ธนาคารมีมาตรการในการติดตามผลการชำระหนี้และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ที่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้แล้วอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้ดังกล่าวกลายเป็นหนี้ผิดนัดอีกครั้ง สำหรับลูกหนี้ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้ เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจไม่ฟื้นตัวตามที่คาดการณ์ หรือ มีเหตุอื่นที่มีผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้อยลง ธนาคารอาจพิจารณาปรับเงื่อนไขการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ดังกล่าวใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพความสามารถในการชำระหนี้ในปัจจุบันของลูกหนี้ สำหรับลูกหนี้ที่ธนาคารประเมินว่าไม่มีเจตนาที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข ธนาคารจะพิจารณาดำเนินคดีกับลูกหนี้ดังกล่าวทันที

สำหรับลูกหนี้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับธนาคารในกรณีนี้ ธนาคารมีนโยบายในการดำเนินคดีกับลูกหนี้ทุกรายโดยหากภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ธนาคารจะดำเนินการบังคับคดี ยึดทรัพย์และขายทอดตลาด เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคาร กรณีไม่มีผู้สนใจซื้อทรัพย์จากการขายทอดตลาดในราคาที่เหมาะสม ธนาคารอาจพิจารณาเข้าซื้อทรัพย์ดังกล่าวเอง เพื่อให้ธนาคารได้รับชำระหนี้คืน และสามารถดำเนินการบังคับคดี ยึดทรัพย์อื่นของลูกหนี้ กรณียังไม่ได้รับชำระหนี้คืนครบถ้วนได้ต่อไปโดยเร็ว

ในกรณีลูกหนี้ผิดนัดมียอดหนี้คงค้างเพิ่มขึ้น และ/หรือ หลักประกันมีมูลค่าลดลง จนมีผลให้สัดส่วนมูลค่าหลักประกันต่อยอดหนี้คงค้างต่ำลง ธนาคารมีนโยบายให้ลูกหนี้นำสินทรัพย์อื่นมาเป็นหลักประกันเพิ่มขึ้น และ/หรือ ชำระหนี้คงค้างบางส่วนหรือทั้งหมด เพื่อให้สัดส่วนมูลค่าหลักประกันต่อยอดหนี้คงค้างสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ในภาวะการณ์ปัจจุบัน ธนาคารไม่สามารถดำเนินการกับลูกหนี้ดังกล่าวทุกราย เนื่องจากลูกหนี้ผิดนัดส่วนมากไม่มีสินทรัพย์ที่จะนำมาเป็นหลักประกันเพิ่มและไม่มีความสามารถในการชำระหนี้คงค้างให้ลดลงได้ตามที่ธนาคารกำหนด การบังคับหลักประกันอายุหนี้ของธนาคารจึงทำได้อย่างจำกัด (ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) : 2547)

2. วิเคราะห์กำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ เป็นการแสดงกำไรขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ในเชิงปริมาณ โดยการเปรียบเทียบกำไรขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้กับรอบระยะเวลาบัญชีก่อน ๆ หรือเป็นการวิเคราะห์ในรูปแบบการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกำไรขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้